

Απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-298/23 | Inter IKEA Systems

Ανακοινωθέν Τύπου αριθ. 119/26

Λουξεμβούργο, 8 Σεπτεμβρίου 2026

Δίκαιο των σημάτων: ο δικαιούχος σήματος που χαίρει φήμης μπορεί να εναντιωθεί στη χρήση του σήματός του από πολιτικό κόμμα, εφόσον δεν αποδεικνύεται ότι η ελευθερία έκφρασης του πολιτικού κόμματος υπερσχύει των δικαιωμάτων και των συμφερόντων του δικαιούχου

Ένα πολιτικό κόμμα παρουσίασε δημοσίως το σχέδιό του για τη μεταρρύθμιση της πολιτικής ασύλου και μετανάστευσης στο Βέλγιο, χρησιμοποιώντας τα φημισμένα σήματα της IKEA ώστε να ενισχύσει το μήνυμά του. Για να δικαιολογήσει τη χρήση στην οποία προέβη, το πολιτικό κόμμα επικαλέστηκε την ελευθερία της έκφρασης. Με την απόφασή του, το Δικαστήριο κρίνει ότι ο εθνικός δικαστής οφείλει, προκειμένου να αποφανθεί αν η προαναφερθείσα χρήση ερείδεται σε «εύλογη αιτία», να σταθμίσει, αφενός, το δικαίωμα ιδιοκτησίας και τα συμφέροντα του δικαιούχου του σήματος και, αφετέρου, το δικαίωμα στην ελευθερία έκφρασης και τα συμφέροντα του τρίτου, λαμβάνοντας υπόψη ότι κανένα από τα ως άνω δικαιώματα δεν είναι απόλυτο. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι, εν προκειμένω, η επίμαχη χρήση των σημάτων IKEA είναι ικανή να προκαλέσει σημαντική βλάβη στη φήμη τους και στα συμφέροντα του δικαιούχου τους. Υπό τις συνθήκες αυτές, εκ πρώτης όψεως δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η χρήση των σημάτων IKEA, η οποία είχε ως μοναδικό σκοπό την εκμετάλλευση της φήμης τους ώστε να ενισχυθεί ένα πολιτικό μήνυμα και να αυξηθεί η απήχρησή του, υπερσχύει των δικαιωμάτων και των συμφερόντων του δικαιούχου των σημάτων. Αρμόδιο πάντως να κρίνει το ζήτημα είναι το αιτούν εθνικό δικαστήριο.

Το 2022, το πολιτικό κόμμα Vlaams Belang παρουσίασε δημοσίως σε μια συνέντευξη Τύπου το σχέδιό του με τίτλο «IKEA-PLAN – Immigratie Kan Echt Anders» («Σχέδιο-IKEA – Μετανάστευση: υπάρχει όντως άλλος τρόπος») και αντικείμενο τη μεταρρύθμιση της βελγικής μεταναστευτικής πολιτικής. Οι πολιτικές του προτάσεις συνοδεύονταν από εικόνες στις οποίες εμφανίζονταν σημεία με χαρακτηριστικά αντίστοιχα των σημάτων IKEA καθώς και φιγούρες παρόμοιες με εκείνες που απεικονίζονται στις οδηγίες συναρμολόγησης των προϊόντων IKEA. Η δικαιούχος των σημάτων, η Inter IKEA, άσκησε στο Βέλγιο αγωγή λόγω προσβολής των σημάτων της από την ένωση Vrijheidsfonds, η οποία ήταν υπεύθυνη της καμπάνιας του Vlaams Belang.

Ενώπιον του εθνικού δικαστή, η Vrijheidsfonds αναγνώρισε ότι χρησιμοποίησε τα σήματα IKEA χωρίς τη συγκατάθεση του δικαιούχου τους, αλλά ισχυρίζεται ότι αξιοποίησε τη φήμη των εν λόγω σημάτων προκειμένου να ενισχύσει το μήνυμά της, προβάλλοντας το επιχείρημα ότι τούτο συνιστά «εύλογη αιτία» κατά την έννοια της ενωσιακής νομοθεσίας, η οποία προστατεύει συνακόλουθα, κατά την άποψή της, την ελευθερία έκφρασης πολιτικών πεποιθήσεων και την παρωδία ως πολιτική έκφραση¹. Εκτιμώντας ότι πρόκειται για περίπτωση σύγκρουσης μεταξύ ισότιμων θεμελιωδών δικαιωμάτων, ήτοι του δικαιώματος ιδιοκτησίας και του δικαιώματος στην ελευθερία έκφρασης, ο εθνικός δικαστής υπέβαλε στο Δικαστήριο προδικαστικό ερώτημα.

Με την απόφασή του, το Δικαστήριο διαπιστώνει κατ' αρχάς ότι **στην ενωσιακή νομοθεσία δεν αποσαφηνίζεται η ακριβής σημασία του όρου «εύλογη αιτία»**. Ωστόσο στις αιτιολογικές σκέψεις αμφότερων των σχετικών ενωσιακών ρυθμίσεων, ο νομοθέτης υπογραμμίζει την ανάγκη να διασφαλίζεται κατά την εφαρμογή τους ο πλήρης σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών, ιδίως δε της ελευθερίας έκφρασης.

Εντούτοις, **η απλή επίκληση του δικαιώματος στην ελευθερία έκφρασης δεν αρκεί για να θεμελιωθεί η ύπαρξη εύλογης αιτίας**. Ο τρίτος ο οποίος χρησιμοποιεί σημείο πανομοιότυπο ή παρόμοιο με φημισμένο σήμα οφείλει να αναφερθεί σε συγκεκριμένους λόγους που δικαιολογούν τη χρήση και συνδέονται με την άσκηση του δικαιώματός του στην ελευθερία έκφρασης, καθώς και να αποδείξει ότι οι λόγοι αυτοί υπερσχύουν των δικαιωμάτων και των συμφερόντων του δικαιούχου του φημισμένου σήματος.

Ο εθνικός δικαστής ο οποίος καλείται να αποφανθεί αν η χρήση στην οποία προέβη ο τρίτος ερείδεται σε εύλογη αιτία **υποχρεούται να σταθμίσει, αφενός, το δικαίωμα ιδιοκτησίας και τα συμφέροντα του δικαιούχου του σήματος και, αφετέρου, το δικαίωμα στην ελευθερία έκφρασης και τα συμφέροντα του τρίτου**, λαμβάνοντας υπόψη ότι κανένα από τα ως άνω δικαιώματα δεν είναι απόλυτο.

Στο πλαίσιο αυτό, ο εθνικός δικαστής πρέπει να εξετάσει αν η χρήση του φημισμένου σήματος από τον τρίτο ήταν καλόπιστη. Τούτο συμβαίνει π.χ. όταν η χρήση αποσκοπεί στην έκφραση μιας ιδέας ή γνώμης που σχετίζεται είτε με το σήμα καθ' εαυτό είτε με τον δικαιούχο του σήματος, τις εμπορικές πρακτικές του και τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες του. Άλλα κρίσιμα στοιχεία είναι το κατά πόσον η χρήση του σήματος **συμβάλλει σε δημόσια συζήτηση γενικού ενδιαφέροντος** και το ποιες **συνέπειες** μπορεί να επιφέρει **για τον δικαιούχο** η χρήση του σήματός του από τον τρίτο. Ειδικότερα, δεν είναι δυνατόν να αναγκαστεί ο δικαιούχος να ανεχθεί μια χρήση η οποία είναι ικανή να τον βλάψει δυσανάλογα ή να θίξει την ίδια την ουσία του αποκλειστικού δικαιώματος που του παρέχει η καταχώριση του σήματός του.

Σε ένα τέτοιο πλαίσιο, πρέπει να ληφθούν υπόψη η ένταση της χρήσης του φημισμένου σήματος από τον τρίτο, το εύρος της χρήσης και των μέσων που επιλέχθηκαν συναφώς, όπως επίσης και το γεγονός ότι η επίμαχη χρήση ενδέχεται να προκαλέσει την εντύπωση ότι ο δικαιούχος του σήματος ενστερνίζεται ή ακόμη και υποστηρίζει με οποιονδήποτε τρόπο το πολιτικό μήνυμα ή τις πολιτικές ιδέες που προβάλλονται, ενώ οι αξίες τις οποίες ο ίδιος πρεσβεύει στηρίζονται στην ουδετερότητα έναντι όλων των πολιτικών κομμάτων ή είναι ασυμβίβαστες προς το πολιτικό μήνυμα του τρίτου.

Κατόπιν των ανωτέρω, το Δικαστήριο καταλήγει στο συμπέρασμα ότι, εν προκειμένω, η χρήση των σημάτων IKEA είναι ικανή να βλάψει σημαντικά τη φήμη τους και τα συμφέροντα του δικαιούχου τους. Υπό τις συνθήκες αυτές, εκ πρώτης όψεως δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η χρήση των σημάτων IKEA από τη Vrijheidsfonds, η οποία είχε ως μοναδικό σκοπό να εκμεταλλευτεί τη φήμη τους ώστε να ενισχύσει το πολιτικό της μήνυμα και να αυξήσει την απήχυσή του, υπερσχύει των δικαιωμάτων και των συμφερόντων του δικαιούχου των σημάτων. Αρμόδιο πάντως να κρίνει το ζήτημα είναι το αιτούν δικαστήριο.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η διαδικασία προδικαστικής παραπομπής παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα, στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, να υποβάλουν στο Δικαστήριο ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης.

Το Γενικό Δικαστήριο είναι αρμόδιο να εκδικάζει τις προδικαστικές υποθέσεις που εμπίπτουν αποκλειστικώς και μόνον στους εξής τομείς: 1) κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ), 2) ειδικοί φόροι κατανάλωσης, 3) τελωνειακός κώδικας, 4) δασμολογική κατάταξη των εμπορευμάτων στη συνδυασμένη ονοματολογία, 5) αποζημίωση και παροχή βοήθειας στους επιβάτες σε περίπτωση άρνησης επιβίβασης, καθυστέρησης ή ματαίωσης υπηρεσιών μεταφοράς και 6) σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου. Το Δικαστήριο είναι αρμόδιο για όλες τις υπόλοιπες αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως.

Ούτε το Δικαστήριο ούτε το Γενικό Δικαστήριο αποφαινόμενοι επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά, λαμβάνοντας υπόψη την προδικαστική απόφαση του Δικαστηρίου ή του Γενικού Δικαστηρίου. Η προδικαστική αυτή απόφαση δεσμεύει κάθε άλλο εθνικό δικαστήριο ενώπιον του οποίου ανακύπτει παρόμοιο ζήτημα.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Τα πραγματικά περιστατικά και το νομικό πλαίσιο παρατίθενται ως είχαν κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα και όπως προκύπτουν από τη δικογραφία.

Το [πλήρες κείμενο της απόφασεως και, εφόσον υπάρχει, της σύνοψής της](#) είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της.

Επικοινωνία: Jacques René Zammit ☎ (+352) 4303 3355.

Στιγμιότυπα από τη δημοσίευση της απόφασεως διατίθενται από το «[Curia Web TV](#)» καθώς και από το «[European Broadcasting Service](#)» ☎ (+32) 2 2964106.

Ακολουθήστε μας!

¹ Το άρθρο 9, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του κανονισμού (ΕΕ) [2017/1001](#) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2017, για το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και το άρθρο 10, παράγραφος 2, στοιχείο γ', και παράγραφος 6, της οδηγίας (ΕΕ) [2015/2436](#) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2015, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων.